

ประเภทของศาสนา

เทวนิยม
(theism)
เชื่อพระเจ้า

อเทวนิยม
(atheism)
ไม่เชื่อพระเจ้า

เชื่อว่ามีเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่เหนือกว่าเทพเจ้า
ทั้งหลาย หรือที่เรียกกันว่า พระเจ้า มีพระเจ้า
สูงสุดเพียงพระองค์เดียว พระองค์เป็นผู้สร้าง
โลกและทุกสรรพสิ่ง
ศาสนาประเภทนี้ ได้แก่ ศาสนาอิสลาม
ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ศาสนาซิกข์

ไม่เชื่อการมีอยู่จริงของพระเจ้า เชื่อว่าโลก
และทุกสรรพสิ่งเกิดขึ้นเองตามกฎของธรรมชาติ
เชื่อว่ามันุษย์กำหนดชะตาชีวิตของตนเอง
ทุกสิ่งเป็นไปด้วยตามเหตุปัจจัย
ศาสนาประเภทนี้ ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาเซน

พระพุทธศาสนา (Buddhism)

คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งแนะนำสั่งสอนมนุษยชาติขึ้นสู่ความบริสุทธิ์ สะอาด (ด้วยศีล) ความสงบ (ด้วยสมาธิ) ด้วยความเข้าใจแจ่มแจ้ง (ด้วยปัญญา)

ศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงก่อตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ของคนหมู่มาก เพื่อความสุขของคนหมู่มาก และเพื่ออนุเคราะห์โลก บุคคลจากทุกสาขาอาชีพและสถานภาพ นำคำสั่งสอนไปปฏิบัติได้ตามความสามารถและความพอใจของตน

ศาสนาแห่งการพิจารณาเหตุผลและการปฏิบัติเพื่อช่วยตนเอง พึ่งตนเอง และขยายไปสู่ผู้อื่นด้วยความปรารถนาดี (เมตตา) ความคิดช่วยให้พ้นทุกข์ (กรุณา)

ศาสนาที่เป็นทั้งปรัชญาและการปฏิบัติ ยอมรับการเมืองอยู่ของเทพ แต่มิได้สอนให้เชื่อในเทพผู้ยิ่งใหญ่ว่าเป็นส่วนสำคัญของศาสนา แต่กลับสอนให้มีคุณธรรม เช่น หิริ โอตตัปปะ ที่เป็นคุณธรรมที่ทำให้คนให้เป็นเทพ

ใครคือพระพุทธเจ้า ๑

กำเนิดและปฐมวัย

ก่อนพุทธศักราช ๘๐ ปี พระนางสิริมหามายา ราชธิดาของกษัตริย์โกถิยวงศ์ ผู้ครองกรุงเทวทหะ พระมเหสีของพระเจ้าสุทโธทนะ กษัตริย์ผู้ครองกรุงกบิลพัสดุ์ ทรงประสูติพระโอรสเมื่อวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ณ ลุมพินีวัน ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับกรุงเทวทหะ (ปัจจุบัน คือ ตำบลรุมมินเด ประเทศเนปาล)

หลังจากประสูติ

อสิตดาบส ฤๅษีเป็นที่เคารพของราชสกุล ทราบข่าวการประสูติจึงเดินทางมาเยี่ยม และได้ทำนายว่า ถ้าพระกุมารอยู่ครองขรวัสจะได้เป็นจักรพรรดิ ถ้าออกบวชจะได้เป็นศาสดาเอกของโลก ๕ วันหลังประสูติ พระเจ้าสุทโธทนะพร้อมทั้งพระนางสิริมหามายา ได้จัดพิธีขนานพระนามพระราชากุมารว่า สิทธัตถะ โดยเชิญพราหมณ์ ๑๐๘ คนมาเลี้ยง แล้วได้คัดเลือกเอาพราหมณ์ชั้นยอด ๘ คนให้เป็นผู้ทำนายลักษณะ เมื่อประสูติได้ ๗ วัน พระมารดาทิวงคต พระเจ้าสุทโธทนะได้มอบให้พระนางมหาปชาบดีโคตมี ซึ่งเป็นพระชนิษฐาของพระนางสิริมหามายาเป็นผู้เลี้ยงดู เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะพระชนมายุ ๘ พรรษาได้ศึกษาในสำนักครุวิศวามิตร

ใครคือพระพุทธเจ้า ๒

อภิเชกสมรส

พระราชบิดาไม่ต้องการให้เจ้าชายสิทธัตถะออกบวช ต้องการให้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะพระชนมายุได้ ๑๖ พรรษา พระราชบิดาได้โปรดให้สร้างปราสาท ๓ หลังสำหรับประทับใน ๓ ฤดู และทรงส่งขอพระนางยโสธรา หรือพิมพา พระราชธิดาของพระเจ้าสุปปพุทธะ แห่งกรุงเทวทหะ ให้อภิเชกด้วย เจ้าชายสิทธัตถะได้เสวยสุขสมบัติจนเมื่อพระชนมายุ ๒๙ พรรษา พระนางยโสธราได้ประสูติพระโอรส พระนามว่า ราहुล

ออกบรพชา

เจ้าชายสิทธัตถะทรงเบื่อหน่ายในโลกียวิสัย ถึงแม้ว่าพระองค์จะทรงสมบรูณ์ด้วยทรัพย์สมบัติ แต่พระองค์ก็ยังฝักใฝ่คิดค้นหาวิธีทางดับทุกข์ที่มนุษย์มี พระองค์คิดว่า ถ้ายังอยู่ในเพศฆราวาส คงหาทางแก้ทุกข์ อันเกิดจากความแก่ ความเจ็บ ความตายไม่ได้แน่ พระองค์จึงตัดสินใจออกบวช โดยพระองค์ทรงม้ากัณฐกะ สู่แม่น้ำอโนมา ณ ที่นี้ ทรงอธิษฐานเพศเป็นบรพชิต

ใครคือพระพุทธเจ้า ๓

เข้าศึกษาในสำนักดาบส

ระยะแรกหลังจากทรงออกบวชแล้ว เจ้าชายสิทธัตถะได้ทรงศึกษาในสำนักอาหารดาบส และในสำนักของอุททกดาบส ต่อมา ทรงเห็นว่าไม่ใช่หนทางพ้นจากทุกข์ จึงลาอาจารย์ไป แลบน้ำคยา ในตำบลอุรุเวลาเสนานิคมแห่งกรุงราชคฤห์

บำเพ็ญทุกรกิริยา

พระองค์ทรงเปลี่ยนใจมาแสวงหาความรู้ด้วยพระองค์ เริ่มด้วยการทรมานพระวรกายตามวิธีการของโยคี เรียกว่า การบำเพ็ญทุกรกิริยา บริเวณแม่น้ำเนรัญชรา ได้ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาเป็นเวลา ๖ ปี พระองค์ก็ไม่ได้ค้นพบทางพ้นทุกข์ จึงเลิกการบำเพ็ญทุกรกิริยา แล้วกลับมาเสวยอาหารเพื่อจะได้มีกำลังคิดค้นพบวิธีใหม่ ในขณะที่ได้บำเพ็ญทุกรกิริยานั้น มีปัญจวัคคีย์มากอยรับใช้ด้วยความหวังว่า เมื่อตรัสรู้แล้ว จะได้รับการถ่ายทอดบ้าง และเมื่อทรงล้มเลิกการบำเพ็ญทุกรกิริยา ปัญจวัคคีย์จึงหนีไปอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน กรุงพาราณสี พระองค์ได้ทรงตั้งใจเดินทางสายกลาง คือ การปฏิบัติในความพอเหมาะพอควร

ใครคือพระพุทธเจ้า ๔

ตรัสรู้

ตอนเช้าวันเพ็ญ เดือน ๖ ก่อนพุทธศักราช ๔๕ ปี นางสุชาดาได้นำข้าวมธุปายาส เพื่อไป
บวงสรวงเทวดา เห็นพระมหาบุรุษประทับที่โคนต้นไทรด้วยอาการสงบ คิดว่าเป็นเทวดา จึง
ถวายข้าวมธุปายาส จากนั้นได้เสด็จไปริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ตอนเย็นวันนั้นเอง พระองค์ได้
กลับมายังต้นโพธิ์ พบคนหาบหญ้าชื่อโสตถิยะ เขาได้ถวายหญ้าให้พระองค์
ปูลาด ณ ใต้ต้นโพธิ์ พระองค์ขึ้นประทับนั่ง หันพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก และตั้งจิต
อธิษฐานว่า แม้เลือดในกายจะเหือดแห้งไป เหลือแต่หนัง เอ็น กระดูก ถ้ายังไม่พบธรรม
วิเศษจะไม่ยอมหยุดความเพียรเป็นอันขาด เมื่อทรงตั้งจิตอธิษฐานแล้ว พระองค์ก็ทรง
สำรวมจิตให้สงบแน่วแน่ เริ่มบำเพ็ญเพียรทางจิต และในที่สุดทรงชนะความลัษณะพระทัย
ทรงบรรลุความสำเร็จ เมื่อพระองค์ทรงรู้เห็นอย่างนี้ จิตก็พ้นจากกิเลสทั้งปวง พระองค์ตรัสรู้
เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อพระชนมายุได้ ๓๕ พรรษา ในวันเพ็ญ เดือน ๖ ปี **สิ่งที่**
พระพุทธเจ้าตรัสรู้นั้น คือ อริยสัจ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

ใครคือพระพุทธเจ้า ๕

ประกาศศาสนาครั้งแรก

พระองค์ได้ทรงแสดงธรรมในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ที่ชื่อว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร โปรตปัญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ท่านโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม เป็นพระโสดาบัน ได้ทูลขออุปสมบท เรียกการบวชครั้งนี้ว่า “เอหิภิกขุอุปสัมปทา” พระอัญญาโกณฑัญญะ เป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนา

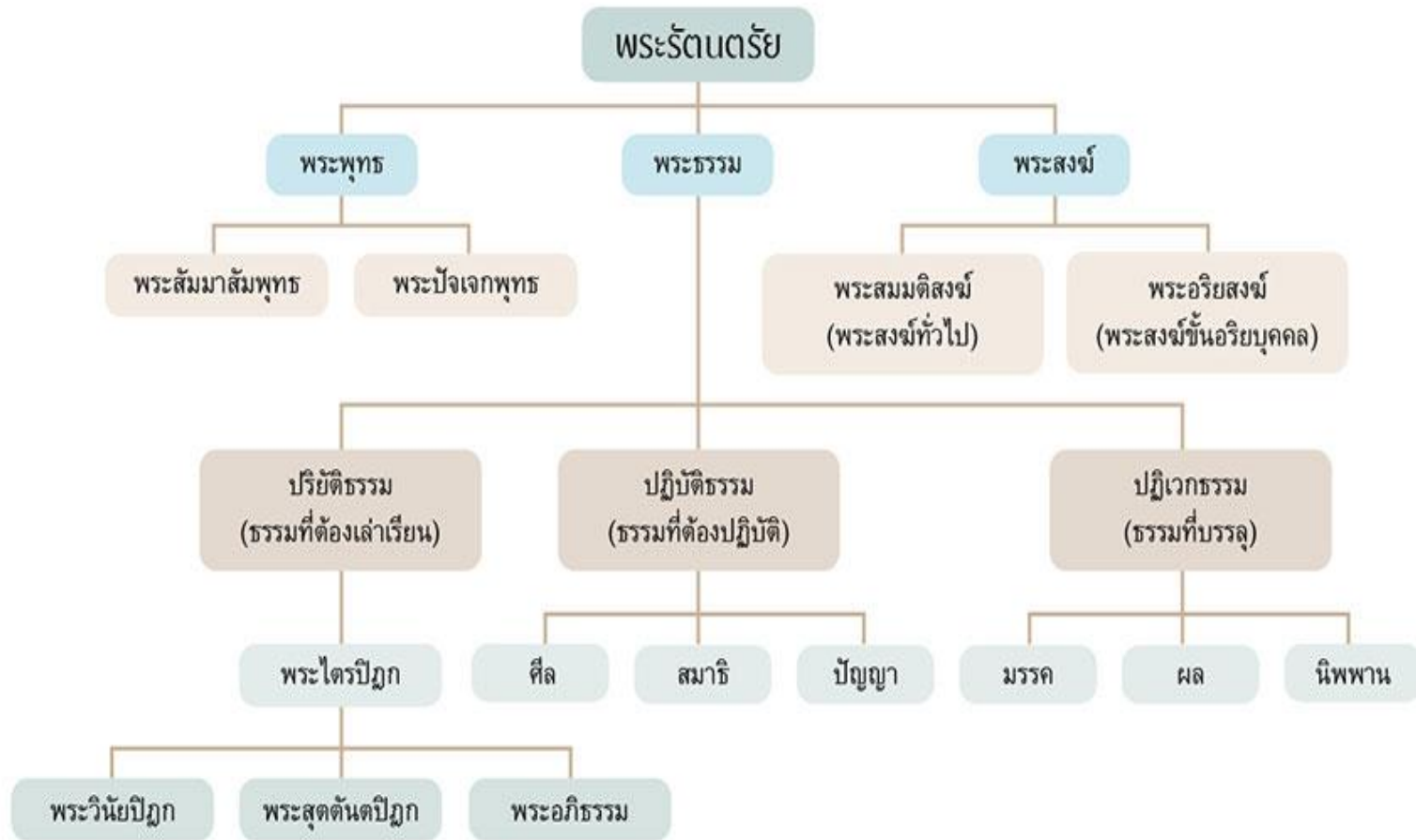
ปรินิพพาน

หลังจากพระพุทธเจ้าแสดงปัจฉิมโอวาท ซึ่งวันนั้นตรงกับวันเพ็ญ เดือน ๖ ในยาม สูดท้ายของวันนั้น ณ ป่าไม้สาละ (สาลวโนทยาน) ของกษัตริย์มัลละ กรุงกุสินารา พระองค์ได้ประทับใต้ต้นสาละคู่ หลังจากตรัสโอวาทให้แก่พระหมู่สงฆ์แล้ว พระองค์ มิได้ตรัสอะไรอีก แล้วเสด็จดับขันธปรินิพพาน

พระพุทธเจ้าสอนอะไร

- ประโยชน์สุขสามัญที่มองเห็นกันในชาตินี้ ที่คนทั่วไปปรารถนา มีทรัพย์ ยศ เกียรติ เป็นต้น อันจะสำเร็จด้วยธรรม ๔ ประการ (อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น, อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา, กัลยาณมิตรตตา ความมีเพื่อนเป็นคนดี, สมชีวิตา การเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้)
- ประโยชน์ชั้นสูงขึ้นไป อันได้แก่ ความมีจิตใจเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมความดี ทำให้ชีวิตนี้มีค่า และเป็นหลักประกันชีวิตในภพหน้า ซึ่งจะสำเร็จได้ด้วยธรรม ๔ ประการ (สัทธาสัมปทา ถึงพร้อมด้วยศรัทธา, สีลสัมปทา ถึงพร้อมด้วยศีล, จาคสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการบริจาค, ปัญญาสัมปทา ถึงพร้อมด้วยปัญญา)
- ประโยชน์อย่างยิ่ง คือ พระนิพพาน

จะนับถือพระพุทธศาสนา ต้องทำอย่างไร?

เปล่งวาจาขอถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่ระลึก

พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร

คำว่า “ตรัสรู้” หรือ “โพธิญาณ” เป็นศัพท์ทางพระพุทธศาสนา หมายถึง “การรู้แจ้ง” (รู้อย่างแจ่มแจ้ง, รู้อย่างชัดเจน) เป็นอาการของการเข้าถึงความจริง ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร พระพุทธเจ้าตรัสอธิบายไว้อย่างชัดเจนถึงความหมายและเงื่อนไขของ การตรัสรู้สัมมาสัมโพธิญาณ ว่าเป็นการรู้แจ้งซึ่งความจริงที่เรียกว่า อริยสัจ ๔ กล่าวคือ ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ ได้แก่

ทุกข์ คือ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ

สมุทัย คือ เหตุแห่งทุกข์ ได้แก่ ตัณหา ความอยากได้ในรูป รส กลิ่น เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ (กามตัณหา) ความอยากเป็นนั่นเป็นนี่ (ภวตัณหา) ความอยากไม่เป็นนั่น ไม่เป็นนี่ (วิภวตัณหา)

นิโรธ คือ ความดับทุกข์

มรรค คือ วิธีปฏิบัติเพื่อไปสู่การดับทุกข์ มี ๘ ชั้น เรียกว่า มรรค ๘

หลักคำสอน

รวบรวมไว้ในพระไตรปิฎก (ตะกักร้า ๓ ใบ หรือคัมภีร์ ๓ คัมภีร์)

วินัยปิฎก

- ว่าด้วยวินัยหรือศีลของภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์

สุตตันตปิฎก

- ว่าด้วยพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและพระสาวก

อภิธรรมปิฎก

- ว่าด้วยปรัชญาชั้นสูง

จุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายของพระพุทธศาสนาปรากฏในปฐมเทศนาที่ชื่อว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร คือ พระสูตรว่าด้วยการหมุนวงล้อคือ พระธรรม ที่ทรงแสดงว่า ทางสายกลางทำให้เกิดดวงตาเห็นธรรม ทำให้เกิดปัญญา เป็นไปเพื่อความสงบระงับ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อการตรัสรู้ (คือรู้อย่างแจ่มแจ้ง) และเพื่อนิพพาน (สภาพที่ดับกิเลสและทุกข์ทั้งปวง)

วิมุตติ คือ ความหลุดพ้นทางจิตจากกิเลสและทุกข์ทั้งปวง
อันไม่กลับมาทำเริบอีก

เมื่อทรงส่งพระสาวกรุ่นแรก ๖๐ รูป ไปประกาศพระศาสนา พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ เราพ้นแล้วจากบ่วง ทั้งที่เป็นของทิพย์และของมนุษย์ แม้ท่านทั้งหลายก็พ้นแล้วจากบ่วงที่เป็นของทิพย์และของมนุษย์ ท่านทั้งหลายจงจาริกไป เพื่อเกื้อกูลแก่คนเป็นอันมาก เพื่อความสุขแก่คนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล และเพื่อความสุขแก่เทพและมนุษย์ทั้งหลาย

จากพระพุทธวจนะข้างต้น กล่าวได้ว่า “นิพพาน หรือวิมุตติ” เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญแห่งการสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงส่งเสริมพระสาวกให้ปฏิบัติทางสายกลาง หรือมัชฌิมาปฏิปทา เพื่อขจัดกิเลสและกองทุกข์ทั้งปวง แล้วให้ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความกรุณา

โดยย่อ พระพุทธเจ้าทรงสอนประชาชนถึงวิธีที่จะมีความสุข ความเจริญ ทั้งทางโลกและทางธรรม ผู้ดำเนินตามคำสอนของพระองค์อาจเลือกวิถีชีวิตที่ตนสามารถปฏิบัติได้

สรุป

นิพพาน เป็นจุดมุ่งหมายของพระพุทธศาสนา

หลักความเชื่อ

กาลามสูตร : หลักความเชื่อ 10 ประการ

- 1 อย่าเพิ่งเชื่อเพราะการฟังตามๆ กันมา
- 2 อย่าเพิ่งเชื่อเพราะถือว่าเป็นของเก่า เล่าสืบๆ กันมา
- 3 อย่าเพิ่งเชื่อเพราะเป็นข่าวเล่าลือ
- 4 อย่าเพิ่งเชื่อเพราะอ้างคัมภีร์หรือตำรา
- 5 อย่าเพิ่งเชื่อเพราะคิดเอาเองว่ามันเป็นเหตุเป็นผลกัน
- 6 อย่าเพิ่งเชื่อเพราะการคิดคาดคะเนหรืออนุมานเอา
- 7 อย่าเพิ่งเชื่อเพราะคิดเอาตามอาการที่ปรากฏ
- 8 อย่าเพิ่งเชื่อเพราะเห็นว่าตรงกับความเห็นของตนหรือเข้ากับทฤษฎีที่มี
- 9 อย่าเพิ่งเชื่อเพราะเห็นว่าผู้พูดควรเชื่อได้
- 10 อย่าเพิ่งเชื่อเพราะเห็นว่าผู้พูดเป็นครูของเรา

ตกลง
จะเชื่อ
อย่างไร

เมื่อใดพิจารณาโดยถ่องแท้ด้วยตนเองว่า
ธรรมเหล่านั้นเป็นกุศล หรือไม่มีโทษ เมื่อปฏิบัติตามแล้ว
ตนเองไม่เดือดร้อน วิญญูชนไม่ติเตียน
เมื่อนั้นพึงถือปฏิบัติ

เมื่อใดพิจารณาโดยถ่องแท้ด้วยตนเองว่า
ธรรมเหล่านั้นเป็นอกุศล หรือมีโทษ เมื่อปฏิบัติตามแล้ว
ตนเองเดือดร้อน วิญญูชนติเตียน
เมื่อนั้นพึงละเสีย

คำสอนแบบฉบับที่เหมาะสมแก่ชาวพุทธทั่วไป

กล่าวตามหลักพระพุทธศาสนา ทุกคนเป็นอิสระที่จะพิจารณาและตรวจสอบคำสอนทางพระพุทธศาสนา ก่อนที่จะตัดสินใจนับถือ แม้ภายหลังการนับถือแล้ว บุคคลมีอิสระที่จะเลือกส่วนใดส่วนหนึ่งแห่งคำสอนมาปฏิบัติได้

พระพุทธเจ้าได้ประทานรูปแบบแห่งการปฏิบัติหลายอย่างให้เหมาะสมแก่ประชาชนผู้มีรสนิยมและแนวโน้มต่างๆ กัน อย่างไรก็ตาม

มีคำสอนแบบฉบับที่เหมาะสมแก่ชาวพุทธทั่วไป ดังต่อไปนี้

๑. เว้นความชั่วทั้งปวง บำเพ็ญความดี และชำระจิตใจของตนให้ผ่องแผ้ว
๒. การเอื้อเฟื้อให้ปัน การมีศีล และการพัฒนาทางจิตที่เรียกว่า ภาวนา (อันแบ่งเป็นการเจริญสมาธิ และการเจริญปัญญา ที่เรียกว่า สมถภาวนา และวิปัสสนาภาวนา)
๓. ศีล สมาธิ และปัญญา (ซึ่งเป็นรูปแบบย่อแห่งอริยมรรคมีองค์ ๘ คือ
 ๑. ความเห็นชอบ ๒. ความดำริชอบ ๓. การเจรจาชอบ ๔. การกระทำชอบ ๕. การเลี้ยงชีพชอบ ๖. ความเพียรชอบ ๗. ความระลึกรู้ชอบ ๘. การทำจิตให้ตั้งมั่นชอบ ที่นำไปสู่ความดับทุกข์)

พระพุทธศาสนาอาจกล่าวโดยสรุปเพื่อความเข้าใจอย่างกว้างๆ

ประเทศที่เกิด อินเดีย

กาลเวลาที่เกิด ศตวรรษที่ ๖ ก่อนคริสตก

ผู้ก่อตั้ง พระพุทธเจ้า ผู้เป็นเจ้าของชายสิทธิ์ตะมาก่อน ผู้มีพระนามทางพระโคตรว่า “โคตมะ” แห่งศากยวงศ์

หลักคำสอน เว้นความชั่วทั้งปวง ทำความดี และชำระจิตใจให้สะอาด

ประเภทของศาสนา เป็นศาสนาสากล คือ แพร่ออกไปสู่หลายประเทศ เป็นศาสนาอเทวนิยม คือ มิได้ถือว่ามีเทพเจ้าเป็นศูนย์กลางของคำสอน

นิกายที่สำคัญ เถรวาท (ใช้คำสอนดั้งเดิมเป็นหลัก ไม่เปลี่ยนแปลงหลักคำสอน) มหายาน (เพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงหลักบางประการไปจากเดิม)

การดำรงชีวิตแบบชาวพุทธ

ละเว้นการทำความชั่ว บำเพ็ญคุณงามความดี ขำระจิตใจของตนให้สะอาด

การเว้นและการบำเพ็ญ ตามหลักศีลธรรมแห่งการดำรงชีวิตแบบชาวพุทธ มีดังต่อไปนี้

๑. เว้นการฆ่า : มีเมตตา (คิดจะให้ เป็นสุข) กับภรณา (คิดจะช่วยให้พ้นทุกข์) แก่ทุกชีวิต

๒. เว้นการลักขโมยหรือฉ้อโกง : ประกอบอาชีพสุจริต

๓. เว้นการประพฤตผิดในกาม : สำรวมระวังในกาม

๔. เว้นการพูดปด : พูดความจริง

๕. เว้นสิ่งเสพติดมีนเมา : สำรวมระวัง มีสติ

การขำระจิตใจของตนให้สะอาดจากความโลภ ความโกรธ และความหลง ไปทีละเล็กทีละน้อย ในชีวิตประจำวัน นับเป็นแนวทางอันเป็นอุดมคติของชาวพุทธ

พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

๑. พิธีกรรมที่เป็นพุทธบัญญัติ เป็นพิธีการเกี่ยวกับวินัยสงฆ์ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ จะต้องปฏิบัติพิธีกรรมนั้นๆ ให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้

๒. พิธีกรรมที่พัฒนาขึ้นในท้องถิ่น คือ พิธีกรรมที่พุทธศาสนิกชนในท้องถิ่นต่างๆ กำหนดขึ้น โดยมีการผสมผสานขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นให้เข้ากับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นประเพณี